

- I. A szakértői véleményekben található idegen szavak, kifejezések magyarázata**
- II. Óvodapedagógusok által használható pedagógiai, pszichológiai szakszavak, fogalmak jelentésének gyűjteménye a teljesség igénye nélkül**



Készítette: Raudenkranc Ernőné (tagintézmény vezető)

Kálmánca, 2018.augusztus 31.

I. A szakértői véleményekben található idegen szavak, kifejezések magyarázata

1. **alakváltozás:** a gyerekek 6 éves korukban egy olyan testi érési folyamaton mennek át, melynek eredményeképpen megugrik a hosszú, csöves csontok növekedésének fejlődése, így viszonylag rövid idő alatt megváltoznak a testarányok. Más változások is együtt járnak ezzel, például ekkor kezdődik a fogváltás, szociális téren a gyerek a kortársai felé fordul, és szellemileg is nagyot fejlődik: terhelhetőbbé válik és jobban képes a feladatra koncentrálni, mint korábban. Az iskolaérettségi vizsgálaton annyira alapkérdés, hogy az alakváltozás megindult-e, hogy e-nélkül semmiképpen nem javasoljuk az iskolakezdést.
2. **analitikus - szintetikus gondolkodás:** az a folyamat, ahogyan a gyermek egy formát, képet, szót, szöveget részekre, elemekre bont, majd ezeket újra egésszé formálja. Az analitikus-szintetikus gondolkodás fontos része a tanulási folyamatnak, gyengesége tanulási nehézségek háttéréül szolgálhat.
3. **analógiás gondolkodás:** az óvodások és kisiskolások „vezető” gondolkodási formája. A dolgokat összefüggéseiben láttatja, elősegíti az előzetes ismeretek és az újak közötti kapcsolatok kiépítését. Segíti a megértést, a fogalomelsajátítást és a problémamegoldást. (Nagy Lászlóné, 2006). Az analógiás gondolkodás az a szint, ahonnan a magasabb szintű gondolkodási funkciók felé lehet építkezni, amire pl. a fogalmi és az ok - okozati gondolkodás is épül. Az analógiás gondolkodás a szabálykövetés, az önálló szabályfelismerés, a szabályalkotás képességének a kiindulópontja.
4. **anamnézis:** a gyermek élettörténetének megismerése a fogantatástól a jelenig, melyből a gyermek megértéséhez értékes információkat kaphatunk.
5. **Apgar-érték:** az újszülött élettani mutatóinak meghatározása a megszületést követő 1., majd 5. percben a szív működés, a légzés, az izomtónus, a reflexingerlékenység és a bőrszín alapján.
6. **auditív:** halláson alapuló, hallással kapcsolatos.
7. **beszédészlelés:** az a készség, amely lehetővé teszi, hogy a beszédhangokat, hangkapcsolatokat, hosszabb hangsorokat felismerjük, azonosítsuk, és képesek legyünk az elhangzásnak megfelelően megismételni. A beszéd felismerési

folyamatban a jelentésnek még nincs szerepe (pl. amikor a gyermek olyan szót hall, amelynek jelentését (még) nem ismeri).

8. **beszédértés:** az elhangzó (a mások által kiejtett) szavak, szókapcsolatok, mondatok, és legmagasabb szinten a szövegek jelentésének, tartalmának megértése. Jó beszédmegértés esetén a gyermek tudja, mit jelentenek a szavak, megérti, amire kéri, amit mesélnek neki, később azt is, hogy mit olvas. A beszédértés szintjei: 1. szó-értés, 2. mondat-értés (a szavakat szószerkezetekké kapcsoljuk össze), 3. szövegértés, mely során megértjük a részleteket és azok összefüggéseit (szükséges hozzá: jó logika, ok-okozati összefüggések, időviszonyok felismerése, ismeretek beépítésének és alkalmazásának képessége).
9. **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség (BTM):** közösségi beilleszkedési, tanulási (olvasás, írás-helyesírás, számolás, részképességek területén megmutatkozó) és magatartási nehézség. A területileg illetékes Pedagógiai Szakszolgálat, vagy a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság állapítja meg fennállását. Az ilyen problémával küzdő gyermek az osztálylétszám tekintetében két főnek számít; a fejlesztés konkrét feltételeit a szakértői vélemény tartalmazza; a fejlesztési feladatokat fejlesztő pedagógus, logopédus, gyógypedagógus, pszichológus láthatja el; kontrollvizsgálatát a Pedagógiai Szakszolgálat végzi.
10. **diszgráfia:** az írás, helyesírás zavara.
11. **diszkalkulia:** számolási zavar. A diszkalkulia **jelentése** számolászavar. A szóösszetétel görög és latin eredetű, ahol a görög „dys” szó a „rosszul”-t, a calculia pedig a latin „calculare” szóból eredő „számolni”-t jelenti.

A számolási képesség teljes hiányát „akalkulia”-nak nevezi a szakirodalom. A diszkalkulia eltérő súlyosságú lehet az egészen enyhe formától a nagyon súlyosig. A fogalmat gyakran használják olyan zavarra, amely specifikus nehézséget okoz aritmetikai (számtani) műveletek végrehajtásában, másfelől az oktatáselméletben és a kognitív (megismerő) pszichológiában meghonosodott definíció szerint egyfajta nehézség a számok, mint mennyiségek összehasonlítására szolgáló absztrakt fogalmak értelmezésére.

A diszkalkulia elsődleges okai: A háttérben általában idegrendszeri sérülés (organikus ok) húzódik meg, melynek következtében zavart az érzékelés-észlelés folyamata, sérült a gondolkodás, az emlékezet és a figyelem. Az organikus ok lehet szülés előtti, szülés közbeni, vagy születés utáni.

A másodlagos számolási zavarok pszichikai reakcióként keletkezhetnek, stressz-hatásként, mely a számolással van összefüggésben. A félelem és szorongás egészen sajátos módon legátolja a számolási gondolkodást. Ha a hibázást, helytelen választ az osztály magatartása, a tanár, a szülő(k) személye negatívnak ítéli, kinevetik, esetleg csúfolják, megalázzák a gyermeket, akkor kialakulhat a másodlagos számolási probléma.

Társulhat a diszkalkulia egyéb tanulási problémával pl: olvasás vagy írás problémával, zavarral. Az olvasászavarral küzdő gyermekek/tanulók esetében előfordul, hogy számolásgyengeséggel is küszködnek. Egyes gyermekekben a számolási zavar önálló probléma lehet, amely csakis a számolási képességeket érinti, de nem ritka az sem, hogy a számolás, az írás, valamint az olvasás részképességek együttes zavara áll fenn. Ezeknek a gyermekeknek a nehézségei sokfélék és változók.

A hiányosságok az alábbi területeket érinthetik:

- **Matematikai felfogóképesség:** Ez jelenti azt a képességet, hogy megértsük a számok jelentését. Ha egy gyermeknek ezen a területen van nehézsége, akkor pl.: le tudja írni a hetes számot, de nem tudja, hogy ez a nyolcas előtt helyezkedik el.
- **Műveleti funkciók:** Az összeadás, kivonás, szorzás, osztás képessége. Ha egy gyermeknek nehézségei vannak az alpműveletekkel, akkor a számolás alapjait jelentő feladatokat sem fogja tudni megoldani.
- **A kiválasztási folyamat:** A feladat megoldásához ki kell választani a megfelelő számolási műveletet. A gyermek ilyen helyzetben el tud végezni egy összeadást, vagy osztást, ha erre kap utasítást, de nem képes önállóan eldönteni, melyik műveletet kell választania, ha a szóban megadott feladat nem utal pontosan a kívánt műveletre.
- **Folyamatos emlékezés:** A képesség, amellyel emlékezünk a megoldáshoz szükséges műveletek sorrendjére.
- **Szóbeli matematikai kifejezőképesség:** A matematikai meghatározások és fogalmak kifejezése szavakkal.
- **Absztrakt szimbolizáció:** Ez az a képesség, amelynek segítségével megérti a gyermek, hogy a számok, mit jelentenek. Ha itt jelentkezik a probléma, a gyermeknek nehézségei lesznek az algebra tanulásakor.
- **Hallási, látási kapcsolódások:** Ily módon azonosítjuk a számot egy leírt szimbólummal. A gyermek jól számol ugyan, de nem tudja a számokat elolvasni.
- **Csoportosítási képesség:** Az a képesség, amellyel felismerjük a tárgyak egy csoportját. Ha a gyermeknél ez hiányzik, kénytelen a tárgyakat egyenként megszámlálni.
- **Konkrét matematikai műveletek:** A szóban forgó tárgyak, mint pl. kockák, pálcikák nagyságának és számának a megítélése. Ha itt van a hiba, akkor a gyermekeknek nehézségük lehet, amikor e tárgyakkal tenniük kell valamit. Gyakran váratlan jelenség, mert a legtöbb ember számára a konkrét manipuláció könnyebb, mint az elvont számolás.

- **A mennyiség megőrzése:** Annak a megértése, hogy a mennyiség nem változik a formával. Például, ha folyadékot öntünk egy rövid és széles edényből egy keskeny, magas üvegbe, akkor a folyadék mennyisége nem változik. A legtöbb gyermek ezt már az első iskolai évek során megérti, de néhány idősebb tanuló nem fogja fel ezt a jelenséget.

- **Az arányok megállapítása:** Az a képesség, hogy állandó matematikai arányokkal dolgozzunk. Ha ebben hiba van, akkor előállhat az a példa, hogy a gyermek nem tud három kockát három gyermekhez kapcsolni.

- **A számok grafikus megjelenítése:** Emlékezés a számok grafikus megjelenésére és azok leírására.

12. **diszlexia:** olvasási, írási-helyesírási zavar, melyhez idegennyelv-tanulási zavar is társulhat. A szakirodalom használja "csak" az olvasási zavarra, ill. összetett, több problémát magába foglaló kifejezésként is.

13. **domináns:** irányító (pl. domináns kéz: a kézmozgást vezető, irányító kéz).

14. **feladattudat:** a feladattudat lényegi eleme, hogy a gyerek akkor is elvégezzen egy feladatot, ha azt nem élvezi, azért, mert egy tekintélyszemély (szülő, pedagógus) azt mondta, hogy azt meg *kell* csinálni. Nem tartozik ide az, amikor a gyerek "órákig elvan azzal, amit szeret", mert az nem feladat.

15. **finommotorika:** a kéz, az ujjak mozgékonyasága, együttműködése. A kézmozgás vezérlésében szerepet játszik a szem irányítása, a tapintásos érzékelés, a térben való tájékozódás, a figyelem, a tónusos alkalmazkodás, a forma megtervezésének és visszaadásának összessége. Megfigyelhetjük rajzolásban, játékban (pl. homokozás, legózás).

16. **fluid képességek:** a kapcsolatok megértésének (pl. események között) és következtetések levonásának képessége (pl. új szabályok alkotása, új helyzetekhez való alkalmazkodás).

17. **gondolkodási műveletek:**

- **analízis**, azaz elemekre bontás (pl. egy kép, egy szó, egy szöveg részekre bontása);
- **szintézis**, azaz egységbe foglalás (pl. puzzle játékok, történet alkotás);
- **analógiák felismerése** (pl. egy szövegben, történetben, mesében, a mindennapi életben a hasonlóságok, hasonló helyzetek, hasonló megoldási lehetőségek felismerése);
- **ok-okozati viszonyok megértése** (pl. az okok és a következmények felismerése, összefüggésbe hozása);
- **problémamegoldás** mint az iskolai feladatok megoldása, vagy a hétköznapi életben megjelenő problémahelyzetek megoldási

stratégiáinak felhasználása (pl. matematikai feladat, vagy „hogyan kérjem vissza egy másik gyerektől a játékot, amit elvett?”).

18. **grafomotorium:** olyan mozgások együttese, melyek a kéz finom, aprólékos, pontos mozgatását teszik lehetővé az írás során. Érettsége jórészt az idegrendszer érettségétől függ, alapja a teljes testtel végzett mozgások - a nagymozgások - összerendezettség. Megfigyelhetjük a rajzolásban (pl. hogyan fogja a gyermek a ceruzát, milyen erősséggel, nyomatékka, mennyire görcsösen vagy könnyedén rajzol) és az írásmozgás során.
19. **impulzív:** első benyomás hatására, gondolkodás előtt cselekvő, heves, indulatos.
20. **inadekvát:** nem megfelelő, a helyzethez nem illő.
21. **intelligencia-vizsgálat:** az értelmi és gondolkodási képességeket, folyamatokat vizsgáló eljárás. Több részterületre bontható, ilyenek pl. a szóbeli és a cselekvéses teljesítmény, a feldolgozási sebesség, a memóriefunkciók. Általában olyan összetett teszttel vizsgáljuk, ami több részterület működéséről is információt ad. A leggyakrabban használt intelligencia-tesztek: Woodcock-Johnson, MAWI, WISC, MAWGYI-R, Raven, Színes-Raven, Budapesti Binét.
22. **intelligencia-profil:** az intelligencia-teszt egyes részpróbaiban nyújtott teljesítmények grafikus megjelenítése.
23. **intelligencia-struktúra:** az intelligencia-teszttel az intelligenciát alkotó különböző részterületeket vizsgáló feladatokban nyújtott teljesítményeket mérjük; az egyes részterületeknek a többi területhez képest egyenetlen fejlődése (kimagasló ill. gyenge volta) esetén **szórt intelligencia struktúráról** beszélünk, melyet gyakran láthatunk tanulási nehézséggel/zavarral küzdő gyerekeknél, míg tanulási gyengeségnél **kiegyenlítettebb** (általánosan gyenge) **struktúrá**t látunk.
24. **kausalitás:** az ok-okozati viszonyok meglátásának, felismerésének, valamint az ezekről való beszámolás képessége.
25. **keresztzett dominancia:** amikor a szem és a kéz, illetve a láb idegrendszeri vezérlése ellentétes agyféltekéből indul ki (pl. a szem a jobb agyfélteke, a kezét a bal agyfélteke irányítja).
26. **keresztmozgások:** a test középvonalának átlépésekor végzett mozgások (pl. a jobb kézzel megfogjuk a bal fület).
27. **kognitív hatékonyság:** a képesség alapja a figyelem; ettől a képességtől függ, hogy valaki hogyan tudja „eladni” a tudását az iskolában; függ a rövid távú memória befogadó képességétől és az információk észlelési-feldolgozási sebességétől.

28. **kognitív (megismerő) funkciók:** figyelem, észlelés, emlékezet, gondolkodás, beszéd, képzelet.
29. **lateralitás:** oldaliság, vagyis, hogy a jobb, vagy a bal oldali kezét (lábát, szemét, fülét) használja-e elsődlegesen a gyermek; **kétoldali lateralitás** = nincs számottevő különbség pl. a kezek használatában; **kevert lateralitás**= pl. jobbkezes, ballábas – vagy jobbkezes, balszemes a gyermek.
30. **memoriter:** olyan betű- vagy mozaikszó, amely vagy egy meglévő értelmes szó betűinek szavakra bontásából ered, vagy több összetartozó fogalom, nyelvi elem együttes megjegyzése érdekében az alkotó tagok kezdőbetűiből készített újabb értelmes (létező) szó, vagy más módon segíti hangalakjával másvalami megjegyzését.
31. **mentális:** az elmével, a gondolkodással kapcsolatos folyamatokra utal.
32. **mentális lexikon:** a rendelkezésre álló aktív és passzív „elme-szótár”, amiből a gyermek szükség esetén elő tudja hívni az aktuálisan használni akart emlékeket, információkat, korábban tanultakat.
33. **mennyiségi relációk:** a számtani, matematikai mennyiségek közötti összefüggések. A "több", a "kevesebb" és az "ugyanannyi" fogalmainak megértése, ezek alkalmazása.
34. **mnemotechnikák:** emlékezést segítő módszerek; az ezekhez használt kulcsszavakat, képeket **memoriternek** nevezzük.
35. **motoros:** mozgásos, mozgásbeli.
36. **multiszenzoros oktatás:** ennek során az információk több csatornán keresztül érkeznek (pl. a tanár elmondja a feladatot és fel is írja a táblára).
37. **organikus:** szervi, idegrendszeri; **egy tünet organikus háttere:**a tanulás vagy a viselkedés területén jelentkező tünet szervi/idegrendszeri háttere a gyermek anamnesztikus adatai alapján valószínűsíthető.
38. **percepció:** érzékelés, a valóság érzékszervi észlelése.
39. **perinatális:** születés körüli.
40. **performációs:** cselekvéses, cselekvésen keresztül megragadható. Általában az intelligenciával kapcsolatban használjuk a kifejezést. A mélyebben húzódó, akár veleszületett készségekkel, képességekkel függ össze. Ilyen többek között a

logikai készség, a koncentráció, a koordináció, a részek egészévé rendezése, az érzékelés és a mozgás összehangolása.

41. **pszichomotoros fejlődés:** a **mozgás** (nagy- és finommozgások), a **gondolkodási funkciók** (összefüggések felismerése, problémamegoldás), a **beszéd** (kifejező és megértő beszéd), valamint a **figyelem** minőségének (felkelthetőség, fenntarthatóság) összessége. (összefüggések felismerése, problémamegoldás), a
42. **részképességek:** az olyan összetett tevékenységek, mint az írás, az olvasás és a számolás kivitelezését biztosító kognitív (megismerő) és motoros funkciók.
43. **részpróbák:** a komplex vizsgálóeljárásokat, tesztek felépítő feladatok (pl. intelligencia-tesztben a számolási gondolkodást, a szókincset, az ok-okozati kapcsolatok felismerését, stb. vizsgáló próba).
44. **sajátos nevelési igény (SNI):** a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének **organikus okra visszavezethető**, vagy **organikus okra vissza nem vezethető** tartós és súlyos rendellenessége. Ilyen például a mozgás-, látás-, hallás-, beszéd fogyatékoság, a diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, az aktivitás és figyelem zavara, az értelmi akadályozottság, stb. Megállapítása a Pedagógiai Szakszolgálat javaslata alapján a Megyei Szakértői Bizottság feladata; a Bizottság jelöli ki a fejlesztést végző szakembert (fejlesztő pedagógust, gyógypedagógust, pszichológust, stb.), a megfelelő iskolát, és végzi a kontrollvizsgálatot.
45. **sematikus ábramásolás:** egyszerű egyenes és ívelt vonalakkal álló értelmes ábra lemásolása, mely tájékoztatást ad a gyermek vizuomotoros képességeiről; az iskolaérettségi vizsgálat standard feladatai közé tartozik.
46. **szem-kéz koordináció:** a szem és a kéz együttműködése a rajzoláskor, az íráskor, a különböző mozgásformák kivitelezésekor (pl. labdadobás, vagy elkapás).
47. **szenzibilis:** fogékony, érzékeny.
48. **szériális:** egymás után "zsinórban" következő, sorozatokkal, sorbarendezéssel kapcsolatos. Több, egymással összefüggő dolog sorrendjének kialakítása.
49. **szövegértés:** a szöveg hangos vagy néma olvasása során az olvasott anyag tartalmi jellegű feldolgozása.
50. **sztereotip:** állandóan ismétlődő, visszatérő.
51. **taktilis:** tapintásos érzékelésen alapuló.

52. **tanulási gyengeség:** a tanulási képességek általános gyengesége. Nem tartozik a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek közé. A Nevelési Tanácsadó vagy a Szakértői Bizottság állapíthatja meg. Többségi pedagógiai eszközökkel kezelendő, nem fejlesztés, hanem korrepetálás, differenciált segítségadás szükséges fennállásakor, melyet óvodapedagógus, tanító, tanár, szaktanár láthat el. A tanulási gyengeséggel küzdő gyermek az osztálylétszámban 1 főnek számít.
53. **tanulási nehézség:** a tanulási képességek, magatartás átmeneti nehézsége, lásd: a *"beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség"* címszónál.
54. **tanulási zavar:** amikor a gyermek az értelmi képességei, intelligenciaszintje alapján elvárhatónál egy-egy részterületen lényegesen alacsonyabb iskolai teljesítményt nyújt. Részképesség-zavar, mely megnehezíti az olvasás (diszlexia), és/vagy az írás (diszgráfia) és/vagy a matematika (diszkalkulia) tanulását. A gyermek iskolai teljesítményét sorozatos kudarcok kísérhetik, melyek másodlagosan viselkedési, beilleszkedési nehézségekhez vezethetnek. A Tanulási képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság állapíthatja meg. Lásd: a *"sajátos nevelési igény"* címszónál.
55. **tízes átlépés automatizációja:** amikor a gyermeknek magasabb számkörökben (azaz 10-en felül) kell számolnia, műveleteket végeznie, már nem tudja az ujjait használni, a feladatot fejben kell leképeznie. Ehhez szükséges az alpműveletek (összeadás, kivonás, szorzás, osztás) bevésődése, elmélyítése, azaz automatizációja.
56. **újszülöttkori adaptáció:** az újszülött alkalmazkodása a méhen kívüli élethez (pl. a légzés, a keringés, a vese- és bélműködés, a testhőmérséklet, az idegrendszer, az immunrendszer működése szempontjából).
57. **verbális:** szóbeli, szavakban megragadható. Általában az intelligenciával kapcsolatban használjuk a kifejezést. A konkrét, tanult ismeretekkel, szókinccsel, szóbeli kifejezőképességgel függ össze. Ide tartozik többek között a számolás, a szókinccs, a nyelvi kategóriák használata.
58. **verbális kifejezőképesség:** gondolataink, érzéseink, észleléseink, ismereteink szóban történő kifejezése.
59. **vizuális:** látáson alapuló, látással kapcsolatos.
60. **vizuális differenciálás:** látás általi/látáshoz kötött megkülönböztetés és azonosítás.
61. **vizuomotoros koordináció:** a látás és a mozgás összerendezése, pl. amikor a kisbaba fogni tanul: először látja a tárgyat, meg is akarja fogni, de még nem sikerül, mert nem rendeződött össze a fejében a távolság a keze és a tárgy között.

II. Óvodapedagógusok által használható pedagógiai, pszichológiai szakszavak, fogalmak jelentésének gyűjteménye

Megelőzés a pedagógus legfontosabb feladata:

- Meg kell akadályozni, hogy elkezdődjön az indulatok és érzelmek kezelhetetlen előtérbe kerülése
- Folyamatosan figyelni kell a potenciális kiobbantókat, hogy időben be lehessen avatkozni a pedagógus irányító, szervező funkciója elsődleges
- Nem szabad hagyni, hogy a gyermekek mozgási és érzelmi szükségletei felhalmozódjanak
- A rendbontókat nevén kell nevezni, apellálni kell az egyéni felelősségre – (csoporthatás)
- Lárma ellen zaj, vagy egyéb eszköz – meg kell tanítani, a jelentését
- A struktúra szétesését is meg kell előzni – legyen mindenkinek saját élettere, fontos az időbeosztás megtervezése, tanulókkal való közlése
- Mindenki tudja, mikor, hol és mit kell csinálnia – nem szabad üresjáratokat hagyni – a keretek, a tagolás az eltömegesedés ellen hatnak

1. **Altruizmus:** hajlam az önfeláldozásra, önzetlen segítségnyújtásra másokért vagy jó ügyek szolgálatáért.

2. **Akkomodáció és asszimiláció:**

Akkomodáció: a viselkedés külső mintához való igazítását jelenti – egy meglévő séma átalakítását az új helyzetnek megfelelően (utánzás)

Asszimiláció: ennek révén a tapasztalat beépül a már meglévő ismeretrendszerbe, sémába (játék)

3. **Antiszociális személyiség:** A társadalmi törvények és szokások megtartásának képtelenségével, indulatossággal, valamint a szorongás és bűntudat hiányával jellemezhető személyiség.

4. **Attitűd:** Beállítódás, magatartás, vélemény, érdeklődés, vagy szándék többé-kevésbé állandó készlete (diszpozíciója), értékelő viszonyulás személy, eszme irányában. - tárgyakhoz, személyekhez, csoportokhoz, helyzetekhez vagy eseményekhez való pozitív vagy negatív *viszonyulás* (tehát vélemény, értékelés).

5. **Behaviorizmus:** Inger/válasz pszichológia, melynek a lényege, hogy a viselkedés, kondicionálás által alakul ki. Azaz a megfelelő ingerre a tanult válaszreakciót adjuk.

6. **C. Rogers szempontjai a segítő/pedagógus személyére vonatkozóan:**

- **Kongruencia elve:** következetesség, természetesség (kommunikáció – metakommunikáció)
- **Pozitív, elfogadó attitűd, feltétel nélküli elfogadás:** akkor is, ha a gyermek nem úgy viselkedik, ahogy a pedagógus szeretné
- **Empatikus magatartás:** a gyermek szemüvegén keresztül is tudnia kell látni a helyzeteket

7. **Fejlődési zavar:**

Oka lehet:

- **Biológiai:**
 - **Velünk született** (genetikus): fogyatékoság stb.
 - **Szerzett:** pl.: fertőzések (agyhártyagyulladás stb.) Lehetnek mechanikus szerzett, például szülésnél oxigénhiány (elakadás a szülőcsatornában, vagy nyakra tekeredett köldökzsinór)
 - **Pszicho szociális okok:** krízisek, traumák, amik a nevelési helyzetekből adódnak, vagy szélsőséges élettörténeti helyzetekből adódnak.
 - **Normatív krízisek:** minden életszakaszunkban vannak feladataink, krízishelyzeteink, amit át kell élni és meg kell oldani. (pl.: anyáról való leválás szoptatáskor). Ezeket a gyermek érzelmileg fogja leképezni.
 - **Akcidentális krízis:** pl. válás, szülő elvesztése stb. A gond akkor van, ha a normatív krízis akcidentális krízissel párosul. Pl. serdülő gyermek elveszti az édesanyját.

8. **Extroverzió-introverzió személyiségdimenzió:**

Extrovertált ember: Kifelé forduló, pszichikus aktivitása főleg a külvilág felé irányul. Könnyen teremt kapcsolatokat, jól kommunikál, kedveli a szereplést igénylő helyzeteket. Problémáit megosztja másokkal, bajban másoktól vár segítséget.

Introvertált ember: Befelé forduló, pszichikus aktivitása a belsővé tett világra, önmaga felé irányul. Nehezen teremt kapcsolatokat, de azokat jobban megőrzi. Kevésbé jól kommunikál, a nyilvános szereplés zavarja. Gondjaiba nem szívesen avat be másokat, önmaga oldja meg problémáit.

(Kevert típus: Ambivertált)

9. **Iskolaérettség:** Az iskolaérettség azt jelenti, hogy a gyermek fizikai és pszichés szempontból is képes megfelelni az iskolai követelményeknek, s az iskolás lét előmozdítja a fejlődését. Hazánkban mód van a rugalmas iskolakezdésre, így lehetőség van arra, hogy a gyermek iskolaéretten kezdje meg a tanulmányait, s elejét vegyük a túl korai kezdés által okozott kudarcoknak.

10. **Előítélet:** főként a szociális tanulásbeli jelentés/érték átadáson alapuló, a személyes tapasztalatot nélkülöző és mellőző, többnyire negatív, frigid értékelő viszonyulás.

11. **Emóció:** érzelem. Az érzelmek – akár a motívumok – kimozdítanak bennünket. Belső készletként, cselekvés kiváltóiként működnek. Tanult változatok: erkölcsi vagy esztétikai érzelmek. Érzelmek keletkezésében a környezeti tényezők játszzák a nagyobb szerepet. Értékelő, minősítő lelki jelenségek. Legalapvetőbb érzelmfajták: testi öröm, fájdalom (primer érzelmek). Magasabb rendű érzelmek viszont a tapasztalás, tanulás során alakulnak ki. Pl. a félelem. Félelem esetén előrevetítjük a fájdalmat vagy más negatív érzést, amelyet a veszélyhelyzet jelez számunkra. Nagy jelentőségű, mert a veszély elkerülésére készítet; mozgósítja a szervezet energiatartalékait, meggyorsítja a védekezést, fokozhatja a koncentrációt.

12. **Érzelmi intelligencia:** Az érzelmi intelligencia (EQ) olyan képességek összefoglaló megnevezése, mint az önmagunk ösztönzése, a csalódásokkal dacoló, rendíthetetlen kitartás, az indulatok lefékezése, a vágykielégítés késleltetése, hangulatváltozásaink kiegyensúlyozása, az empátia és a remény.

13. **Fóbiák:** valamely tárgytól vagy helyzettől való vélelem, és törekvés ezen helyzet vagy tárgy elkerülésére.

- **agorafóbia jellemzői:** Félelem a nagy terektől, félelem fellépése nyílt tereken, hidakon, autópályákon stb. Az agorafóbiát általában elviselhetővé teszi egy kísérő személy jelenléte. Előfordulhat olyan helyzet is, amikor a személy képtelen elhagyni saját otthonát, mert csak ott érzi teljes biztonságban magát.
- **szociális fóbia:** Olyan helyzetekre vonatkozó heves és tartós kerületi reakciók, amelyekben az érintettek középpontba kerülnek. Az ilyen helyzetekre való utalás is pánikszerű feszélyezettséghez, izzadáshoz, a szív működés felgyorsulásához és a lélegzet szaggatottá válásához vezet. Az érintettek általában belátják szorongásaik eltúlzottságát, de uralkodni fölöttük nem tudnak.
- **iskolafóbia jellemzői:** leginkább 10 éves kor körül kezd jelentkezni, leggyakrabban első, ötödik és kilencedik osztályban. Ilyenkor a gyerek sokszor a szülők tudtával marad otthon. A szülők próbálják elérni, hogy iskolába menjen, de a gyerek ez ellene hevesen tiltakozik, ellenáll, agresszívvá válik. Ezekben az esetekben a kiváltó ok sokféle lehet: a kortársak csúfolódása, elutasító viselkedése, a sorozatos iskolai kudarcok, irreális szülői elvárások, félelmek, konfliktusok a pedagógussal stb.

14. **Frusztráció:** akadályoztatás, csalódás, vereség esetén fellépő, feszültséget okozó kellemetlen élmény. Többnyire agresszív késztetéseket eredményez.

15. **Genitális:** a nemi szervekkel kapcsolatos.

16. **Gyermekkori depresszió jellemzői:**

- depresszív hangulat,
- halál, öngyilkosság visszatérő gondolatai,
- érdeklődés elvesztése,
- étvágy- és alvászavar,
- pszichomotoros lelassultság,
- energiahány,
- értéktelenség érzése,
- döntési és koncentrációs képesség gyengülése, emlékezet zavarai,
- ingerlékenység.

Sokáig tagadták a gyermekkori depresszió létezését. Gyermekkorban gyakoriak az ún. „kevert esetek”, amikor az átmeneti depressziós tünetek mellett szorongásos kórképek, magatartási zavarok jelennek meg.

17. **Hisztéria:** a neurózisok egyik fajtája. Fokozott érzékenység, kiegyensúlyozatlanság jellemzi.

18. **Identifikáció:** azonosulás. A társas szerepek gyermekkori elsajátításának folyamata, amelyben a gyermek azonosul a számára vonzó (esetleg félelmetes) mintát jelentő személlyel (pl: szülővel).

19. **Identitás:** azonosság, önmagára találás. A személyiségfejlődés fontos eleme, amelynek alakítása egész életünkön át, inkább lépcsőzetesen, mint folyamatosan történik. (Lásd: Erikson fejlődésről alkotott elméletében.)

20. **Intelligencia:** az a jellemző, amit az intelligenciatesztek mérnek. Problémamegoldás, gondolati rugalmasság, elvont fogalmakban gondolkodás, tanulási képesség, beszédkészség, ítéletalkotás, téri képzelőerő, kezűgyesség, kreativitás, a meglévő ismeretek egyaránt részei az intelligenciának. (Értelmesség.)

21. **Inadaptáció:** szocializáció folyamat sérülése, zavara. Gyökerei: a gyermek szocializálódásának hiányában, illetve zavaraiiban lelhetők fel.

22. **Intelligencia övezetek:** Wechsler: A különböző intelligencia övezeteket az átlagtól + - 30-ig átlag övezetről beszélünk. Lényege: hogy 10 részterületről ad fel különböző feladatokat, a kapott eredményt az életkori átlagokhoz hasonlítják.

130-70-ig	normál intelligencia,
130 felett	különös, vagy extrém intelligencia,
130-120	nagyon magas intelligencia,
120-110	magas intelligencia,
110-90	átlagos intelligencia,
90-80	alacsony intelligencia,
80-70	igen alacsony intelligencia,
70-50	enyhe fokú mentális retardáció,
50-35	mérsékelt fokú mentális retardáció,
35-20	súlyos értelmi fogyatékoság,
20 alatt	nagyon súlyos értelmi fogyatékoság.

23. **Képesség:** fizikai és szellemi teljesítményre való alkalmasság, élettani és pszichikai feltételek, adottságok és szerzett készségek együttese. Mérhető, teljesítményképes tudás.

24. **Készség:** a tudatos tevékenység automatizált összetevője. Dinamikus sztereotípa.

25. **Kognitív:** megismerő, gondolati.

26. **Kongruens:** összeillő, megegyező.

27. **Latens tanulás:** olyan új ismeret megszerzése, amely még nem jelent meg a viselkedésben.

28. **Mentális:** értelmi, észbeli, gondolati, pszichikus.

29. **Neurózis:** a nem organikus hátterű mentális betegségek gyűjtőneve. Az egyén képtelen szorongásaival és konfliktusaival megküzdeni, ezért tüneteket produkál, rosszul alkalmazkodik környezetéhez.

- **Tünetei:** izzadás, kényszeres cselekvés, fóbia, szorongás,

30. **Konfliktusos nevelési helyzetek megoldási módjai (Ungárné):**

- **agresszív megoldás** - lerohanja, „elsöpri” a gyereket.
- **restriktív (korlátozó)** - nem ajtóstul rohan a házba, hanem finomabb módszerrel hagyja figyelmen kívül a gyerek szempontjait – megköti, szabályozza őt.
- **inerciás magatartás** - tehetetlenség – a pedagógus nem tud mit kezdeni a szituációval.
- **indiferens magatartás** - hideg, gúnyos, lekezelő magatartás, érzékelteti a pedagógus, hogy terhére van a gyermek.
- **kooperatív magatartás** - közösen próbálják megoldani a konfliktusokat

32. **Klasszikus vezetési stílusok (Lewin – háromlétkör kísérlet):**

- **Autokratikus vezetés**
 - minden fontos kérdésben a vezető intézkedik
 - a kivitelezést, a tevékenység egyes lépéseit a vezető diktálja egyenként, az ezután következő lépések mindig bizonytalanok
 - a vezető rendszerint kijelöli minden csoporttag munkafeladatát és munkatársait
 - a vezető viselkedése inkább barátságos, vagy személytelen, mintsem nyíltan ellenséges
 - a tagok dicséretében és bírálatában „személyes” vagy szubjektív, de az aktív csoporttevékenységben csak akkor vesz részt, ha valamit megmutat (parancsuralmi vezetésnek is hívják)
- **Demokratikus vezetés**
 - fontos kérdésekben a csoport vita után dönt, ezt a vezető bátorítja és segíti
 - Az első megbeszélési szakaszban kialakítják a tevékenység perspektíváját, a célkitűzéshez vezető út főbb szakaszait vázlatosan meghatározzák
 - a csoport tagjai szabadon választhatják meg, hogy kivel dolgoznak, a feladatok felosztásáról a csoport dönt
 - a vezető dicséretben és bírálatban „objektív” vagy „reális”, igyekszik szabályos csoporttagként beilleszkedni a csoportba
- **Laissez faire (magára hagyó) vezetés**
 - a csoportos vagy egyéni döntés teljes szabadsága a vezető részvétele nélkül
 - a vezető ellátja a csoportot feladattal, esetleg kérdésre válaszol, de megbeszélésben, vitában soha nem vesz részt
 - a vezető teljesen kimarad a feladat végrehajtásból

- a vezető igen ritkán és csak külön kérésre szól hozzá a csoporttevékenységhez, nem próbál részt venni, illetve nem próbálja befolyásolni a csoporttörténeteket

33. Kommunikáció: üzenet közvetítése egy adó és egy vevő között.

34. Metakommunikáció: Az előszóbeli kommunikáció légkörét tükrözi. Kifejezi a kommunikációs folyamatban résztvevők viszonyát (hangulatát) egyrészt egymáshoz, másrészt a résztvevő-résztvevők viszonyulását a közlemény tartalmához. A nem verbális jelek csak közlő eszközök a metakommunikáció folyamatában. A metanyelvet lényegesen nagyobb arányban (65-70%) használjuk, mint a verbális jeleket. Funkciói: társas kapcsolatok kezelése, énkép bemutatása, csatornavezérlés, attitűdök bemutatása, érzelmek közlése. A metakommunikációt sokan a nem verbális kommunikációval azonosítják, ez azonban durva leegyszerűsítése a metakommunikáció fogalmának.

35. Modellválasztás (okai a gyermekeknél):

- büntetéstől való félelem - azonosulás az agresszorral
- másodlagos megerősítés – a modell gondozza/jutalmazza a gyermeket
- félelem a szeretet elvesztésétől
- vikariáló megerősítés – a modell részesül jutalomban a gyermek által megfigyelt helyzetben
- státusirigység – a modell jutalmak birtoklója
- szociális dominancia – a modell kompetens
- hasonlóság

36. Motiváció: A viselkedés irányítottóságát jelenti; az emberi és állati viselkedés indítékait meghatározó tényezők (a motívumok) összességét értjük alatta. A motiváció függvénye, hogy egy adott cselekvésforma mennyire kitartó, élénk, célirányos. Magában foglal olyan biológiai késztetéseket, mint az éhség, a szomjúság, a szexuális vágy és az önfenntartás ösztöne, de olyan magasabb szintű összetevői is vannak, mint a társas élet vagy az önmegvalósítás szükséglete.

37. . Magatartás zavar: A BNO-10 meghatározása szerint a **magatartászavar** (F91):

- A visszatérő és tartós disszociális, agresszív, vagy dacos magatartás jellemző. A viselkedés a kornak megfelelő szociális elvárások durva áthágásához vezet, sokkal súlyosabb mértékben, mint egy hagyományos gyerekcsíny vagy serdülőkori lázadás.
- Izolált disszociális vagy kriminális cselekedetek önmagukban nem elegendőek a diagnózis használatához, ami a viselkedés tartós zavarára utal. Nem javasolt a diagnózist használni akkor sem, ha a magatartászavar kevesebb, mint 6 hónapja észlelhető.
- A magatartászavar más pszichiátriai zavar tünetei közé is tartozhat, ilyenkor meg kell találni a mentális zavar megfelelő diagnózisát:
 - Kizáró okok lehetnek a (ritka és) súlyos állapotok (skizofrénia, mánia, pervazív fejlődési zavar, hiperkinetikus zavar és a depresszió).
 - A magatartászavarok egy része a felnőttkori disszociális személyiségzavarba torkollhat.
 - Jól elkülöníthető az emocionális zavartól, de a hiperaktív zavartól kevésbé, mivel sok az átfedés.

38. Nehezen nevelhetőség:

- **Tünetei:**

- A szervezet idegrendszeri, fiziológiai, biológiai működésének zavarai
- Mozgás, cselekvés zavarai
- Értelmi fejlődés zavarai
- Érzelmi-indulati élet zavarai
- Akarati élet zavarai
- Magatartás és jellemfejlődés zavarai

39. Pavor nocturnus jellemzői: (Éjszakai felriadás; szorongásos alvászavar)

Nem lidérces álom, a gyermek hirtelen felül, felsír, majd hangos artikulátlan üvöltés, sikítás, zokogás következik. Tág pupillákkal néz a távolba, környezetét nem ismeri fel, megnyugtathatatlan, vigasztalhatatlan, ütheti önmagát vagy az őt megnyugtatóni próbáló szülőt. A roham néhány percig tart, a gyermek hirtelen visszaalszik, és másnap nem emlékszik a történetekre.

40. Percepció: észlelés.

41. Pozitív megerősítés: a kívánatos válasz jutalmazása, társítása egy kellemes ingerrel.

42. Regresszió: „visszatérés” egy korábbi fejlődési szakaszban tanult, és ott még természetes, primitívebb, gyermekibb válaszmódhoz.

43. Pszichoszomatika: A pszichoszomatika egyik alapelve, hogy amennyiben a testi (szomatikus) betegségek képesek pszichés problémákat kiváltani, úgy ez visszafelé is igaz: tehát a betegségek is visszavezethetők lelki okokra.

44. Pszichoanalízis: Lélekelemzés. Sigmund Freud (bécsi egyetemi tanár) által alapított tudomány és vizsgálómódszer a lelki betegségek, zavarok megismerésére és gyógyítására.

45. Pszichoszomatikus tünetképződés feltételei: A lélek sérülése a test betegségéhez vezethet. Kialakulásának feltételei: kiváltó stressz; „gyenge szerv”, specifikus betegségekre hajlamosító személyiség

46. Óvodáskori félelmek:

- **Konkrét**, kondicionált félelmek: konkrét tárgyak, élőlények, helyzetek váltják ki. Pl. félelem a fájdalomtól, szeparációs félelem, bizonyos tárgyaktól, büntetéstől, tárgyaktól, halálfélelem.
- **Szimbolikus** félelmek: 3 éves kortól a konkrét félelmek száma csökken. Pl. sötétségtől, képzelt alakoktól, mesehősöktől.

47. Szocializáció és szocializációs közegek:

A szocializáció: Az a befolyásolási folyamat, melyben a szocializáló fél (szülő, ped.) megtanítja a társadalom, a kisebb közösség értékeit és normáit a gyerekeknek.

Elsődleges szocializáció színtere - Család (óvoda) 0-7 év

Másodlagos szocializáció színtere - Család és iskola (7-18 év)

48. Szociális észlelés: az emberek megjelenése és viselkedésük megfigyelése során keletkező vélemény, ítéletalkotás, mely a barátságosságukra, vérmérsékletükre,

szociabilitásukra vonatkozik, s előjelzésül szolgálhat arra, hogy milyen viselkedést várhatunk el tőlük az interakciók során.

49. Szociális tanulás szintjei: A szociális tanulás körébe tartozik minden olyan folyamat, amelyben a tanulás révén bekövetkező viselkedésváltozás más személyekkel történő interakcióból ered.

- **Utánzás:** A legtöbb emberi viselkedés utánzó jellegű. Különösen jellemző ez a gyermekkorban (beszéd, eszközhasználat, viselkedésformák). Tanulási forma. Felnőttkorban is jellemző (modor, öltözködés, szokások). Cirkuláris reakció: A szülő utánozza a csecsemőt, a gyermek pedig a szülőn látottakat – az utánzott cselekvési forrása saját maga. A korai utánzás nem késleltethető (képtelen később felidézni). Késleltetett utánzás: később is felidézni.
- **A tanulás modellek alapján (modellkövetés):** Utánzás az alapja, a gyerek modellül választ valakit, akit utánoz. Megjelenik a megerősítés (jutalmazás, büntetés) szerepe az utánzós tanulás folyamatában. Legfőbb indítéka a szeretet. A gyerek azt választja modelljéül, akit szeret, s a szeretett személy megjelenítésével jutalmazza önmagát. Empatikus utánzás: előbb érzelmileg azonosul a modellel, átéli a másik ember örömét, ez készteti az utánzásra. Szerepirigység: A gyerek felnőtt akarna lenni, ezért átveszi a magatartásformájukat. Szociális hatalom: Fontos, hogy kié a családon belüli hatalom.
- **Azonosulás (identifikáció):** Az egyén kiválaszt egy neki megfelelő modellt, és megpróbál olyan lenni, mint a kiválasztott személy.
- **Bensővé tétel (interiorizáció):** A modellkövetés legmagasabb rendű formája, amikor az egyén azért fogadja el egy másik személy befolyását, mert az egybevágh saját belső értékrendszerével.

50. Szorongás és félelem közötti különbség:

- **Félelem:** A félelem olyan érzelem, amely bekövetkező esemény előtt jelentkezik és mintegy jelzi a bekövetkező kudarcot. Félelmet érez az ember akkor, ha nem bízik saját „elkerülő viselkedésének” sikerében, azaz feltételezi, hogy a baj, ami elől menekül, be fog következni.
- **Szorongás:** A szorongás egy időben távoli veszélyérzettől való félelem. Áttételesen jelentkezik, például: a fogorvosi székben.

51. Szomatikus: testi, testre vonatkozó.

52. Sztereotípiák: emberek, jelenségek egy csoportjáról alkotott séma. A gondolatainkba elsőként betolakodó gyakori, vulgáris asszociáció.

53. Táplálkozási zavarok:

- gyarapodási kudarc: csecsemőkori hányási zavar,
- torkosság, az étel elutasítása, válogatás: általában rossz szokás/szülői hozzáállás
- **obezitás:** gyermekkori elhízás
- **anorexia:** torzult testkép (kövérnek látja magát)

- **bulimia:** falási roham és hánytatás/hasajtó

54. Tempó zavarok: A fejlődés üteme változik meg: a.) akceleráció, b.) retardáció, c.)fixáció, d.)regresszió, e.) demencia (leépülés)

- Akceleráció:** A fejlődés ütemének felgyorsulását jelenti. A felgyorsulás jelentkezhet egyes személyeknél, de érinthet egész generációkat is. (Az évszázados, vagyis szekuláris változások szembetűnően észlelhetők: pl. az újszülöttek ma általában hosszabbak és súlyosabbak, mint amikor nagyszüleink nemzedéke született, a biológiai érés átlagosan évekkal korábban következik be, a mai 18 évesek többnyire magasabbak, mint a XX. század elején élt elődeik voltak, a fiatalok előbb serdülnek stb.)
- Retardáció:** a fejlődés ütemének lelassulása. Testi retardációnál a növekedés és a súlygyarapodás, az értelmi retardációnál az intelligencia fejlődésének üteme marad el az átlagos fejlődés ütemétől. A retardáció fogalma csak a normálistól való elmaradást jelzi, de nem utal az elmaradás mértékére és okára. A „retardált” fogalmat általában a lassan fejlődő, de normális képességű gyermek megjelölésére használjuk.

IQ: 90-110%	- átlag
80-90%	- alacsony, de nem hordoz magában veszélyeket
70-80%	- retardált
70% alatt	- fogyatékos (tanulásban akadályozottak)
50% alatt	- fejlődésben akadályozottak

- Fixáció:** (rögződés) azt jelenti, hogy a pszichikus fejlődés bizonyos területeken hosszabb vagy rövidebb időre megáll, az életkor pedig előrehalad.
- Regresszió:** a fejlődésben egyszer már elért szintről alacsonyabb szintre történő visszaesést jelent. Krízisben, lelki trauma esetén gyakori, pl. a hospitalizáció (izoláció vagy szeparáció következtében kialakuló viselkedészavar) következményeként, vagy frusztráció hatására jelenik meg. A visszaesés jelentkezhet valamely funkcióban, vagy az egész személyiségben.
- Demencia:** (leépülés) a személyiség organikus, szerkezeti, elsősorban agyi károsodásának következtében történő fokozatos leépülését jelenti egy már magasabb fejlettségi fokról egy alacsonyabb szintre. A szellemi tevékenység hanyatlását, az intelligencia csökkenését eredményezi. A megismerés és az affektus romlásával jár együtt. A valódi demencia betegség, irreverzibilis folyamat, míg a többi tempózavar időleges állapot.

55. Térközszabályozás: Proxemika: A személyes tér, melynek méreteit a gyerekek 12 éves korukra elsajátítják.

- bizalmas 0-15 cm
- személyes 45-112 cm,
- társasági 112cm-3,6m;

- nyilvános 3,6 m-nél távolabb zónák

56. Tic: az izomzat akaratlan és gyors összehúzódásából keletkező arc- vagy testrángás, rendszertelen jellegű kényszermozgás, melynek nagyon sokféle megnyilvánulási formája van.

- **Egyszerű motoros tic:** szemhunyogatás, pislogás, nyakhajlítgatás, vállemelgetés, grimaszolás.
- **Egyszerű vokális tic:** torokköszörülés, köhögés, püsszegés.
- **Bonyolultabb, komplexebb tic:** önmagát ütögeti a gyermek, más szavait ismételteti, obszcén szavakat kiabál.

A TIC fajtái:

- **Enyhe, átmeneti tic:** 2 éves kor után, de mindenképpen 15 éves kor előtt jelentkezik legalább egyszer, átmeneti jelleggel. Leggyakoribb formája a szemhéj összerándulása. Általában spontán gyógyul. Fontos, hogy se a szülő, se a tanár ne szóljon rá a gyerekre, a tünetek tudatosítása nem segíti a megoldást, inkább akadályozza azok megszűnését.
- **Krónikus tic:** Ebben az esetben a tünetek hasonlóak, mint az átmeneti ticnél, ám hosszán, legalább egy éven át fennmaradnak. Orvosi vagy pszichológusi segítséggel gyógyítható, ám a figyelmeztetést, „rászólást” itt is mellőzni kell.
- **La Tourette-szindróma:** Mindig társul a motoros rándulások mellé vokális tic is. Ritkán fordul elő, és általában végigkíséri az illető egész életét.

57. Ürítési zavarok:

Enurézis:

- ismételten előforduló, általában akaratlan bevizelés, ruhába vagy ágyba, éjjel vagy nappal, 5 éves kor felett, nincs szervi elváltozás

Enkoprézis:

- széklet nem megfelelő helyre ürítése, nadrágba, padlóra, ismétlődő, lehet akaratlagos vagy akaratlan, 4 éves kor felett probléma

Felhasznált irodalom:

1. A szakértői véleményekben található idegen szavak, kifejezések magyarázata.
<http://www.nevtan.ujbuda.hu/tudasbazis/szomagyarazat>
2. A legtöbb szó forrása a mindennapi pszichológia oldal: <http://www.mipszi.hu/lexikon>
Pszichológiai meghatározások.
3. Oktatási segédlet.
Szerkesztette: Suplicz Sándor főiskolai docens.
A BMF Tanárképző és Mérnökpedagógiai Központ kiadványa.
Készült: 2002-ben, a BMF mérnökstanár hallgatói részére, belső felhasználásra.
4. <http://www.ows.eoldal.hu/cikkek/segedanyagok/pszichologiai-e>
(letöltés: 2018.08.31.)